

POSTANOWIENIE

13 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marta Romańska

na posiedzeniu niejawnym 13 grudnia 2024 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku C. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
w likwidacji w W.

z udziałem Skarbu Państwa - Prezydenta W1, U. spółki z ograniczoną
odpowiedzialnością w W1. i A. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
o wykreślenie służebności w dziale trzecim księgi wieczystej nr [...], [...] i [...]
na skutek skargi kasacyjnej C. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w likwidacji
w W.

od postanowienia Sądu Okręgowego we Wrocławiu
z 11 maja 2023 r., II Ca 513/23, II Ca 514/23 i II Ca 515/23

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
 - 2. stwierdza, że uczestnicy ponoszą koszty postępowania kasacyjnego związane ze swym uczestnictwem w sprawie.**
- A.W.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest

sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do przytoczonych przesłanek, a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

W niniejszej sprawie wnioskodawca wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z powołaniem się na istotne zagadnienie prawne dotyczące uprawnienia sądu wieczystoksięgowego do dokonania wpisu na podstawie dokumentu znajdującego się w aktach księgi wieczystej, które sformułował w formie pytania: „Czy brak powołania się przez wnioskodawcę w sformułowanym we wniosku żądaniu o wpis na dokument znajdujący się w aktach przedmiotowej księgi wieczystej stanowi przeszkodę w dokonaniu przez sąd wieczystoksięgowy wpisu na podstawie tego dokumentu z uwagi na zakres kognicji sądu wieczystoksięgowego?”.

Do wspólnego rozpoznania ze sprawą niniejszą połączone zostały skargi kasacyjne wnioskodawcy w sprawach I CSK 4395/23 i I CSK 4395/23, w których zaskarżone rozstrzygnięcia dotyczą żądań zgłoszonych w tym samym wniosku o wpis, chociaż dotyczące innych ksiąg wieczystych.

W sprawie I CSK 4395/23 wnioskodawca wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z powołaniem się na istotne zagadnienie prawne, które przedstawił w formie pytania: „czy i na jakiej zasadzie kognicją sądu wieczystoksięgowego objęte jest badanie akt ksiąg wieczystych sąsiadujących nieruchomości przy ocenie istnienia lub nieistnienia służebności gruntowych o charakterze czynnym, łącznie obciążających nieruchomość objętą wnioskiem oraz nieruchomości sąsiadujące, jeżeli stanowią one determinantę znaczenia gospodarczego i użyteczności służebności gruntowej objętej wnioskiem (z uwzględnieniem łącznego rozpoznania wniosków dotyczących wyżej wzmiankowanych trzech nieruchomości wieczystoksięgowych)?”.

W sprawie I CSK 4396/23 wnioskodawca wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z powołaniem się na istotne zagadnienie prawne, które przedstawił w formie pytania: „czy brak uwzględnienia w prawomocnym

postanowieniu o przysądzeniu własności oraz w planie podziału sumy uzyskanej z egzekucji z nieruchomości zapisów w przedmiocie praw wygasających wskutek przysądzenia własności, stanowi przeszkodę w dokonaniu wykreślenia tych wpisów na podstawie postanowienia o przysądzeniu własności?”.

Zgodnie z ustaloną linią orzecznictwa, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jako na przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga zidentyfikowania problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. Skarżący powinien to zagadnienie sformułować oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których ono powstało. Zagadnienie powinno być ponadto „istotne” z uwagi na wagę problemu interpretacyjnego, którego dotyczy dla systemu prawa. Skoro jednak skarga kasacyjna jest wnoszona w konkretnej sprawie, to zarówno charakter rozpoznawanego roszczenia, jak i ustalony przez sądy *meriti* stan faktyczny, którym Sąd Najwyższy byłby związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), musi pozostawać w związku z przedstawionym przez skarżącego zagadnieniem prawnym i pozwalać na jego rozstrzygnięcie.

Problemy sformułowane przez skarżącego nie mają cech zagadnienia prawnego w znaczeniu przedstawionym wyżej, gdyż albo zostały już wyjaśnione w orzecznictwie Sądu Najwyższego, albo nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia rozpoznawanych wspólnie spraw.

Zakres kognicji sądu wieczystoksięgowego wyznaczony jest przez art. 626⁸ § 2 k.p.c. oraz regulujący podstawy wpisów art. 31 ust. 1 ustawy z 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U. z 2023 r., poz. 1984, dalej - u.k.w.h.). Z art. 626⁸ § 1 i 2 k.p.c. wynika, że wpis dokonywany jest co do zasady na wniosek i w jego granicach, a rozpoznając wniosek o wpis, sąd bada jedynie treść i formę wniosku, dołączonych do wniosku dokumentów oraz treść księgi wieczystej. Ten ograniczony zakres kognicji oznacza, że oceniając zasadność wniosku sąd powinien czynić ustalenia na podstawie tych dokumentów, które dołączone zostały do wniosku oraz na podstawie treści księgi wieczystej według jej stanu z chwili

złożenia wniosku (por. np. uchwałę siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 16 grudnia 2009 r., III CZP 80/09, OSNC 2010, nr 6, poz. 84). Nie jest dopuszczalne, gdyż przekracza zakres kognicji sądu wieczystoksięgowego, dokonanie wpisu na podstawie innych, niedołączonych do wniosku dokumentów lub na podstawie takich środków dowodowych, o których nie wspomina art. 626⁸ § 2 k.p.c. (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 28 października 2020 r., IV CSK 68/19, z 27 kwietnia 2001 r., III CKN 354/00, OSNC 2001, nr 12, poz. 183 i z 13 marca 2014 r., I CSK 289/13). Akta księgi wieczystej mogą natomiast wykorzystane jako podstawa do ustalenia przeszkody do wpisu, lecz nie w celu poszukiwania z urzędu i wbrew wnioskowi podstawy do jego dokonania.

Wniosek rozpatrywany w niniejszej sprawie zmierzał do uzyskania wpisów do działu III księgi wieczystej nr [...], a dołączony do niego dokument mający być podstawą wpisu, a mianowicie postanowienie o przysądzeniu prawa powstał w postępowaniu egzekucyjnym z użytkowania wieczystego gruntu wpisanego do księgi wieczystej nr [...]. Brak związku postawy wpisu z księgą, w której miał nastąpić, wykluczał jego dokonanie.

Art. 626⁸ § 2 k.p.c. ogranicza środki dowodowe, z których można korzystać w postępowaniu o wpis w celu ustalenia na ich podstawie okoliczności, które go uzasadniają, jak i tych, które są dla niego przeszkodą. Oznacza to, że sąd wieczystoksięgowy nie jest uprawniony do prowadzenia niemających oparcia w powołanych podstawach wpisu ustaleń odnośnie do tego, które nieruchomości są względem siebie sąsiednie i czy wygaśnięcie na jednej z takich nieruchomości obciążenia ustanowionego pod fragment infrastruktury z inwestycji liniowej jest równoznaczne z wygaśnięciem tego obciążenia na sąsiednich nieruchomościach, na których posadowione są inne części tej samej infrastruktury.

W orzecznictwie jednolicie przyjmuje się, że po zmianie stanu prawnego wynikającej z uchylenia art. 48 u.k.w.h., wobec jednoznacznego brzmienia art. 626⁹ k.p.c., nie ma podstawy do wzywania wnioskodawcy do usunięcia przeszkody do wpisu i wniosek o wpis podlega oddaleniu, jeżeli na dokonanie wpisu nie pozwalają dołączone doń dokumenty i stan wpisów w księdze wieczystej istniejący w dacie złożenia wniosku (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 25 listopada 2011 r.,

V CSK 535/10, z 20 czerwca 2012 r., I CSK 220/12, BSN 2012, nr 10, s. 12, z 16 grudnia 2016 r., I CSK 10/16).

Oddalenie wniosku o wpis z tego powodu, że był przedwczesny albo że nie zostały do niego dołączone dokumenty mogące stanowić podstawę wpisu nie pozbawia osoby powołującej się na przysługiwanie jej praw podlegających ujawnieniu w księdze wieczystej możliwości złożenia ponownego, tym razem należycie udowodnionego wniosku o wpis. Jest to naturalna konsekwencja ograniczenia kognicji sądu wieczystoksięgowego do okoliczności faktycznych oraz stanu prawnego istniejącego w dacie złożenia wniosku, nie zaś w dacie jego rozpoznawania oraz do tych środków dowodowych spośród potencjalnie możliwych do wykorzystania w postępowaniu wieczystoksięgowym, którymi wnioskodawca rzeczywiście próbował udowodnić zasadność zgłoszonego żądania.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. oraz – co do kosztów postępowania – art. 520 § 1 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1, art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., orzeczono jak w postanowieniu.

A.W.

[t.n]